

**KLASIFIKACE
AUDIOVIZUÁLNÍCH PRODUKTŮ
PODLE VĚKOVÝCH HRANIC
V ZEMÍCH
EVROPSKÉ UNIE**

PRAHA, PROSINEC 2008

**DAVID CZESANY
TEREZA DVOŘÁKOVÁ**

Obsah

Vymezení tématu.....	3
Prameny.....	3
Metoda.....	4
Přehled jednotlivých zemí (výběr).....	6
<i>„Staré“ země Evropské unie</i>	
DÁNSKO.....	6
FINSKO.....	8
FRANCIE.....	10
IRSKO.....	12
NĚMECKO.....	14
NIZOZEMSKO.....	16
RAKOUSKO.....	18
ŠVÉDSKO.....	20
VELKÁ BRITÁNIE.....	22
<i>„Nové“ země Evropské unie</i>	
MAĎARSKO.....	24
SLOVENSKO.....	26
POLSKO.....	28
Závěr.....	30
Příloha č. 1: PEGI.....	32
Příloha č. 2: Dopis RRTV (Maďarsko).....	33

Vymezení tématu

Cílem této studie je přehledným způsobem představit vybrané klasifikační systémy audiovizuálních produktů v zemích Evropské unie. Pojem „audiovizuální produkt“ je definován bez ohledu na způsob jeho šíření. Evropská legislativa v současné době pracuje především s následujícími typy šíření: kinematografické filmy promítané v kinech či na jiném typu veřejné projekce, audiovizuální produkty šířené na nosičích vhs či DVD a pořady šířené prostřednictvím televizního vysílání.

Zvláštní kategorií jsou počítačové hry a videohry, jejichž klasifikace je řešena jednak vlastními národními systémy, a pak tak stále více nadnárodními způsoby klasifikace, z nichž nejrozšířenější je systém PEGI¹. Tento typ produktů bude po dohodě se zadavateli naší studií sledován jen okrajově, protože tvoří specifickou skupinu a protože nemá být českou úpravou zasažen. Systému PEGI je však z důvodů jeho významu věnována příloha č. 1 této studie.

Velmi aktuální je otázka audiovizuálních produktů šířených prostřednictvím internetu, především tzv. audiovizuálních mediálních služeb na požádání, jsou v současné době jednotlivými národními systémy řešeny jen okrajově či vůbec. Nedávno přijatá Směrnice EP a Rady 2007/65/ES² stanovuje členům Evropské unie nová pravidla ve věci televizního vysílání šířené přes internet, a tzv. audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání. V následujících měsících můžeme očekávat implementaci této směrnice do národních legislativ, což značným způsobem změní regulaci těchto typů audiovizuálních produktů. Z důvodu očekávaných brzkých změn se naše studie problematice těchto nových šíření věnuje také jen okrajově.

Stranou klasifikace evropských i neevropských států většinou v současné době zůstávají audiovizuální produkty šířené v síti internetu, které nejsou ani televizním vysíláním, ani službami na požádání, tedy například audiovizuální obsahy tzv. sociálních sítí (myspace.com aj.) nebo webových portálů typu YouTube. Podobně neřešeny zůstávají mimo jiné také audiovizuální obsahy zakoupené spolu se záznamovým zařízením typu i-Pod apod.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že základními typy produktů, jejichž způsobem klasifikace v jednotlivých zemích Evropské unie se budeme zabývat, zůstávají především:

- audiovizuální produkty uváděné v kinech či na jiném typu veřejné projekce;
- audiovizuální produkty šířené na nosičích vhs, DVD a podobných;
- pořady šířené prostřednictvím televizního vysílání;
- okrajově dalšími typy audiovizuálních produktů, pokud je daný národní systém řeší (např. počítačové a video hry, audiovizuální služby na požádání šířené prostřednictvím mobilních telefonů apod.).

Prameny

Hlavním východiskem naší práce je obsáhlá *Empirická studie o postupech klasifikace filmů distribuovaných prostřednictvím kin, televize, DVD a videokazet v zemích EU a*

¹ PEGI (= Pan European Game Information) – celoevropský dobrovolný systém klasifikace počítačových her, fungující v rámci federace ISFE (Interactive Software Federation od Europe). Více o systému viz WWW <<http://www.pegi.info/cs/>>.

² Směrnice EP a Rady 2007/65/ES je dostupná v české jazyce na WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=521>> [cit. 1.12.2008].

EEA³ vypracována na zadání Evropské komise v roce 2003. Tato studie byla řešena podrobněji a šířeji, než naše studie. Jejím základem se stala právní komparace jednotlivých systémů s ohledem na její cíl „identifikovat ekonomické účinky této heterogenity klasifikace a zjistit nejasnosti, jež mohou vzniknout, a to zejména mezi rodiči, učiteli nebo dalšími skupinami odpovědnými za mladistvé“. Studie byla zpracována jak na základě syntézy právních systémů, tak na základě hloubkové analýzy vybraného vzorku filmů formulovala závěry o účincích heterogenity klasifikace na jednotlivé způsoby šíření filmů a jejich oběh na vnitřním trhu a na eventuální nejasnosti na trhu⁴. Uzávěrka informací původního projektu byla stanovena na konec roku 2002, tedy před celými šesti lety. Od té doby se situace v některých zemích změnila, kromě toho Evropské unii přibylo dvanáct nových členů. Tyto změny se samozřejmě snažíme adekvátně zohlednit.

Překvapivým zjištěním bylo, že evropské orgány od zmíněného roku 2003 neshromažďují informace o jednotlivých národních systémech klasifikace audiovizuálních produktů, a to ani na ryze statistické úrovni bez dalších analýz⁵. Během přípravy studie jsme narazili na problém, jak získat aktuální informace z některých zemí především z řad nových členů unie a států, jejichž jazyková vybavenost angličtinou či dalšími „velkými“ jazyky je omezenější. Základními východisky pro naši práci se tedy staly oficiální webové stránky subjektů, které se zabývají klasifikací či regulací místního audiovizuálního prostředí, zákony související s audiovizuální praxí a případně korespondence s úřady zabývajícími se klasifikací či regulací na státní či regionální úrovni. Existují však případy, kdy ani jeden z těchto zdrojů neposkytl dostatek informací pro sběr všech informací, které jsme si předem stanovili jako relevantní.

Základní prameny naší práce jsou tedy tyto:

- oficiální webové stránky subjektů, které se zabývají klasifikací či regulací místního audiovizuálního prostředí;
- zákony související s audiovizuální praxí;
- korespondence s úřady zabývajícími se klasifikací či regulací na státní či regionální úrovni;
- *Empirická studie o postupech klasifikace filmů distribuovaných prostřednictvím kin, televize, DVD a videokazet v zemích EU a EEA z roku 2003.*
- další pomocné prameny: nedokončená studie Lenky Mikolášové (MK ČR) *Systémy klasifikace audiovizuálních produktů v zemích Evropské unie*; materiály z mezinárodních odborných konferencí věnovaných klasifikaci audiovizuálních produktů v zemích Evropské unie (2003, 2007) a statistiky a odborné analýzy publikované v periodících Evropské unie (Evropská audiovizuální observatoř) apod.

³ *Empirická studie o postupech klasifikace filmů distribuovaných prostřednictvím kin, televize, DVD a videokazet v zemích EU a EEA.* Olsberg | SPI a KEA European Affairs sdužených s KPMG pro EK, květen 2003. Dostupná v českém jazyce na WWW: <http://www.avklasifikace.cz/index.php?menu_id=3> [cit. 1.12.2008].

Srov. originál: *Empirical Study on the Practice of the Rating of Films Distributed in Cinemas Television DVD and Videocassettes in the EU and EEA Member States* Olsberg | SPI and KEA European Affairs in association with KPMG on behalf of EC, May 2003. Dostupná na WWW: <http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/finalised/studpdf/rating_finalrep2.pdf> [cit. 1.12.2008].

⁴ *Empirická studie...*, s. 4.

⁵ Korespondence s Emmanuelle Machet ze sekretariátu EPRA (Strasbourg, Francie).

Metoda

Po dohodě se zadavateli studie padlo rozhodnutí, že budeme podrobně zkoumat pouze vybrané národní klasifikační systémy, přednostně ty, o nichž máme šanci zjistit dostatek relevantních informací a které zároveň patří buď mezi mezinárodně uznávané nebo mezi velikostí srovnatelné, případně k jejichž teritoriu se tradičně vztahuje kulturní politika České republiky (nové státy EU aj.), s nimiž Česká republika tradičně udržuje nadstandardní vztahy (Slovensko).

Přednost tedy dostaly země velkých a uznávaných klasifikačních systémů, jako jsou Velká Británie, Německo, Francie, Švédsko), země střední Evropy (Slovensko, Maďarsko, Polsko, Rakousko aj.) a další menší země Evropské unie, jejichž klasifikační modely vykazují řadu inspirativních momentů (Dánsko, Irsko, Finsko aj.). Stranou samozřejmě nemohl zůstat v mnoha ohledem přelomový systém nizozemský.

Důvodů k tomuto rozhodnutí zabývat se pouze vybranými státy je několik:

- Ze smlouvy uzavřené mezi objednatel projektu Ministerstvem kultury České republiky a realizátorem projektu Centrem mediálních studií CEMES FSV UK v Praze jasně vyplývá, že ministerstvo kultury již za účelem zpracování uvedené koncepce zhodnotilo úpravu jednotného systému pro hodnocení audiovizuálních produktů z hlediska jejich obsahu a jeho vlivu pro děti a mladistvé v jednotlivých evropských státech. Je tedy zjevné, že z pohledu objednatele projektu má tato dílčí studie jen doplňující význam.
- Svou roli hrála výše zmíněná skutečnost, že získání relevantních a zároveň srovnatelných informací ze všech zemí Evropské unie bez širší organizační struktury umožňující vedení korespondence z/do řady evropských jazyků, rozsáhlé překlady podkladů, navázání kontaktů na mezinárodních konferencích či návštěvy některých zemí, se ukázalo být velmi problematické, v rámci daných finančních a časových limitů téměř nerealizovatelné.
- Podstatným důvodem je také skutečnost, že Směrnice EP a Rady 2007/65/ES v článku 68 členské státy vyzývá, aby „jak pro sebe, tak i v zájmu Společenství sestavily vlastní tabulky, z nichž bude co nejvíce patrné srovnání mezi touto směrnicí a prováděcími opatřeními, a aby tyto tabulky zveřejnily“. Je tedy zřejmé, že v následujících měsících bude nově implementovaná legislativa v jednotlivých evropských státech dostatečně podchycena.

Přehled jednotlivých zemí

„Staré“ země Evropské unie

DÁNSKO

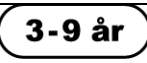

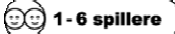
Od roku 1997, kdy byla zrušena Národní rada pro filmovou cenzuru, je hlavním subjektem na dánském poli ochrany dětí a mladistvých před škodlivým obsahem médií Mediální rada pro děti a mládež (Medierådet for Børn og Unge). Její členové jsou jmenováni ministrem kultury. Do úkolů Mediální rady patří klasifikace filmů distribuovaných v kinech či na DVD, zavádění pravidel regulace nových médií s ohledem na ochranu dětí a mládeže a iniciování dialogu s televizními vysíláči. Přesná pravidla pro klasifikaci (Kriterier for Filmvurdering) byla vytvořena v roce 1999. Zvláštností dánského systému je princip „rodičovského doprovodu“: děti starší 7 let mohou shlédnout jakýkoliv film, v případě vyšší klasifikace než „7“ však v pouze v doprovodu dospělého. Zodpovědnost je tedy zcela převáděna na dospělého – rodiče či vychovatele, a to včetně pornografických produktů apod. Dánský systém tímto způsobem mj. reflektuje skutečnost, že každé dítě určitého věku vnímá škodlivý obsah značně individuálně.

Televizní sektor nepoužívá jednotný systém klasifikace. Ochrana dětí a mládeže je upravena časovými hranicemi. Některé televize vyvinuly vlastní piktogramy, některé používají pouze verbální upozornění. V praxi televizní vysíláči často u hraných filmů přebírají klasifikace Mediální rady. Dozorčím orgánem je Rada pro rozhlas a televizi.

Specifikem dánského systému je také vlastní způsob klasifikace počítačových a videoher. Systém PEGI je však také akceptován.

Obecně lze dánský systém definovat jako velice liberální.

Tabulka klasifikačního systému – DÁNSKO

Orgán klasifikace	Medierådet for Børn og Unge
Film - věkové kategorie	 Vhodné pro všechny věkové kategorie Film schválen k veřejnému promítání, doporučený věk od 7 let. Film schválen k veřejnému promítání, doporučený věk od 11 let. Film schválen k veřejnému promítání, doporučený věk od 15 let. E Nepodléhající klasifikaci <u>Pozn.:</u> Děti starší 7 let mohou vidět jakýkoliv film, v případě vyšší klasifikace než „7“ však v pouze v doprovodu dospělého
TV - piktogramy	Neexistuje jednotný systém
PC a video hry – piktogramy (výběr)	 Vhodné pro věk 3-9 let

	 Joystick Musik CD Via internet Netværk Ukázky technických informací 3-9 år PC / MAC www.medieraadet.dk Ukázka výsledného piktogramu
<u>Způsob klasifikace</u>	Film, DVD/video – klasifikuje rada, TV – rozhodují vysílatelé
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ne. Pokud film není klasifikován, musí být označen „15“.
<u>Způsob financování</u>	Poplatky za klasifikaci
<u>Možnost vystřihování</u>	Ne
<u>Možnost zákazu</u>	Ne
<u>Legislativa</u>	Filmový zákon z roku 1997, Nařízení o Mediální radě pro děti a mládež (1998), Zákon o vysílání (2001) aj.
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časová hranice (21:00, 24:00). Žádný společný systém piktogramů (veřejnoprávní kanály verbální upozornění, některé kabelové stanice vlastní systém zelený/ žlutý/ červený piktogram)
<u>Specifika - film</u>	Princip rodičovského doprovodu
<u>Specifika – PC a video hry</u>	Dánský systém, částečně také PEGI. Zapojení do skandinávského projektu ochrany dětí vůči novým mediím SAFT a do EU projektu Safer Internet

FINSKO

Hlavním finským subjektem pro klasifikaci filmů je Finská rada pro klasifikaci (Valtion elokuvatarkastamo, VET), která má v pravomoci vedle klasifikace filmů také klasifikaci DVD/video, videa-on-demand a her. Ředitel Rady je jmenován ministerstvem školství, sám pak volí jednotlivé inspektory. Odvolání vůči stanovisku Rady je možné o Odvolací komise pro filmovou klasifikaci, jejíž složení jmenuje vláda.

Nejnovější kategorie „13“ byla zavedena na základě přání distributorů v roce 2007. VET zavedla zvláštní systém registrací pro pornografické produkty, díky němuž se daří účinně bojovat proti rozšiřování nelegálního zboží v této oblasti.

Klasifikaci televizních pořadů provádějí sami televizní vysílatelé. Základem klasifikace je časová hranice pro určité věkové skupiny. Finský televizní sektor je regulován Finským úřadem pro regulaci komunikací (Viestintävirasto, FICORA). V roce 2004 byl dokončen zevrubný výzkum úřadu FICORA věnovaný možným škodlivým vlivům obsahu televizních pořadů na děti a mládež. Z tohoto výzkumu vyústila nová pravidla: pořady nevhodné do 11 let nejsou vysílány ve všední dny před 17:00 (ochrana odpoledního času), pořady nevhodné do 15 let před 21:00 a pořady nevhodné do 18 let před 23:00.

Před několika lety vznikla iniciativa finského parlamentu směřující ke sjednocení systémů klasifikace v jednotlivých oblastech. Tento plán dosud nebyl realizován.

Tabulka klasifikačního systému – FINSKO

Orgán klasifikace	Valtion elokuvatarkastamo, FICORA
<u>Film - věkové kategorie</u>	<p> K-3 Pro všechny věkové kategorie</p> <p> K-7 Jen pro osoby nad 7 let</p> <p> K-11 Jen pro osoby nad 11 let</p> <p> K-13 Jen pro osoby nad 13 let</p> <p> K-15 Jen pro osoby nad 15 let</p> <p> K-18 Jen pro osoby nad 18 let</p> <p>K-E Nepodléhající podmínce klasifikace (pořady pro male děti, sport, hudba, výukové pořady, turismus apod.). Tyto produkty však podléhají podmínce registrace</p> <p><u>Pozn:</u> Dítě mladší o maximálně 2 roky než určuje uvedená věková kategorie (s výjimkou K-18) může film shlédnout v doprovodu dospělého</p>
<u>Registrované produkty - piktogramy</u>	<p> Pro všechny věkové kategorie</p> <p> Doporučeno pro osoby nad 7 let. Kategorie může být použita pouze pro hry a jen v případě, že není klasifikována v systému PEGI</p> <p> Doporučeno pro osoby nad 7 let. Kategorie může být použita pouze pro hry a jen v případě, že není</p>

	<p>klasifikována v systému PEGI</p> <p>16 Doporučeno pro osoby nad 7 let. Kategorie může být použita pouze pro hry a jen v případě, že není klasifikována v systému PEGI</p> <p>18 Jen pro osoby nad 18 let</p>
<u>Způsob klasifikace</u>	Klasifikuje rada a televizní vysílatelé.
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ne. Pokud ne, pak povinnost registrace (tj. neklasifikované musí být označeno jako K-18, i zde však možná kontrola případného trestněprávního obsahu)
<u>Způsob financování</u>	Poplatky za klasifikaci
<u>Možnost vystřihování</u>	Ano
<u>Legislativa</u>	Zákon o klasifikaci audiovizuálních programů č. 775/2000, Zákon o Finské radě pro klasifikaci č. 776/2000, Vládní výnos o klasifikaci audiovizuálních programů, Vládní výnos o Finské radě pro klasifikaci, Trestní zákon, Výnos ministerstva školství o poplatcích Finské rady pro klasifikaci a Odvolací komise, Zákon o rozhlase a televizi č. 744/1998, Zákon o státním fondu televize a rozhlasu č. 745/1998, Nařízení vlády o rozhlase a televizi č. 698/2003 aj.
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časové hranice (17:00, 21:00, 23:00)
<u>Specifika - film</u>	Povinnost klasifikace nebo registrace
<u>Specifika – PC a video hry</u>	PEGI. Pokud není uveden piktogram PEGI, je vyžadována klasifikace VET

FRANCIE

Francouzský klasifikační systém se začal vyvíjet již ve 40. letech, poslední právní úpravy pocházejí z tohoto desetiletí. V současné době jsou určujícími subjekty klasifikace významné instituce francouzského audiovizuálního průmyslu a kultury.

Národní centrum pro kinematografii (Centre National de la Cinématographie, CNC) založené ze zákona a financované státem již od 40. let, je zastřešujícím orgánem francouzského filmu s řadou funkcí (podpora financování francouzského filmu, promotion apod.). V rámci jeho struktur byla ustavena také Komise pro klasifikaci kinematografických děl, která dává podstatě vždy přijímaná doporučení ministerstvu kultury, které klasifikaci oficiálně uděluje.

Vrchní rada pro audiovizi (Conseil Supérieur de l'Audiovisuel, CSA) je nezávislým orgánem francouzských audiovizuálních médií (rozhlasu a televize). Byla založena vládou v 80. letech. Kompetence CSA jsou srovnatelné s pravomocemi jiných vysílacích rad (udílení frekvencí vysílatelům, dohled nad svobodou vysílání, monitoring obsahu, ochrana dětí a mládeže, ochrana francouzského jazyka apod.). Posouzení klasifikace se odehrává v rámci posudkových komisí CSA. CSA je oprávněno udílet sankce vysílatelům za nedodržení pravidel klasifikace. Organizace každoročně uvádí osvětové mediální kampaně o klasifikaci pořadů, do budoucna se chystá také více angažovat k aktivitách souvisejících s mediální výchovou mládeže. Předpokládá se rozšíření kompetencí CSA směrem ke klasifikaci audiovizuálních mediálních služeb na požádání.

Francouzský klasifikační systém je přes charakter regulace a přímou provázanost se státem známý svým velmi liberální přístupem. Francouzské výsledky klasifikace jsou ve srovnání s dalšími zeměmi často až překvapivě benevolentní, statistiky uvádějí rozmezí počtu filmů a pořadů klasifikovaných pro všechny věkové skupiny mezi 80 % až 90 %.

Tabulka klasifikačního systému – FRANCIE

<u>Orgán klasifikace</u>	Film – Formálně Ministerstvo kultury, rozhoduje Komise pro klasifikaci kinematografických děl CNC TV – posudkové komise CSA DVD/video – Komise pro klasifikaci kinematografických děl CNC, SEV, kontrola Ministerstva vnitra Sporné případy rozhoduje Nejvyšší správní soud (Conseil d'État).
<u>Film - Věkové kategorie</u>	U (Tous publics) všechno publikum -12 (Interdit aux moins de 12 ans) nevhodné do 12 let -16 (Interdit aux moins de 16 ans) nevhodné do 16 let -18 (Interdit aux mineurs) nevhodné do 18 let X Pornografie či extrémní násilí -E Nepodléhající klasifikaci
<u>Televize, DVD/video - Věkové kategorie</u>	U (Tous publics) Všechno publikum -10 (Déconseillé aux moins de 10 ans) Nevhodné do 10 let -12 (Interdit aux moins de 12 ans) Nepřístupné do 12 let -16 (Interdit aux moins de 16 ans) Nepřístupné do 16 let -18 (Interdit aux mineurs) Nepřístupné do 18 let

	-E Nepodléhající klasifikaci
<u>Povinnost klasifikace</u>	Film – ano s výjimkou filmových festivalů a speciálních projekcí na půdě škol a univerzit TV – ano
<u>Možnost střihu</u>	Ano
<u>Možnost zákazu</u>	Ano (velmi výjimečné)
<u>Financování</u>	Poplatky za klasifikaci
<u>Legislativa</u>	Nařízení č. 45-1464 o vydávání „certifikátů pro využívání“ pro uvádění a export filmů ve Francii, Výnos č. 92-445 o přístupu mladistvých do kin, Finanční zákon č. 75-1278 (pornografické filmy), Zákon z roku 2000, novelizující ust. ods. 15 zákona z roku 1986 (tv), Výnos č. 2001-upravující výnos č. 90-174 ze roku 1990 o klasifikaci kinematografických děl.
<u>Film - specifika</u>	Kategorie. „X“ – vyšší daně, filmy smějí být uváděny pouze ve speciálních kinech.
<u>TV- specifika</u>	Časová pásma. Piktogramy se v televizi objevují pouze na začátku pořadu a po komerční přestávce a jsou průsvitná. Zvukový signál není použit.
<u>PC a video hry - specifika</u>	Vlastní legislativa ale připojení k PEGI
<u>Internet - specifika</u>	Lineární televizní vysílání na internetu je regulováno CSA již od roku 2004.

IRSKO

Irský úřad pro klasifikaci (Irish Film Classification Office, IFCO) založený v roce 1923 zodpovídá za klasifikaci kino-filmů a DVD/video. Odvolacím úřadem je ministerská Rada pro odvolání ve věci klasifikace filmů (Classification of Films Appeal Board).

Televizní vysílání včetně veřejnoprávního sektoru kontroluje od roku 2001 Irská komise pro vysílání (Broadcasting Commission of Ireland, BCI). BCI v letech 2005 až 2007 uskutečnila rozsáhlý výzkum, na jehož základě vznikl Kodex programových standardů BCI (BCI Code of Programme Standards), jehož součástí je definice pravidel chování vysílatelů vůči dětem a mladistvým. Konkrétní pravidla klasifikace jako uvádění piktogramů či přesné určení časové hranice však nejsou uvedeny a jednotliví vysílatelé je volí individuálně.

Tabulka klasifikačního systému – IRSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Irish Film Classification Office, Broadcasting Commission of Ireland
<u>Film - věkové kategorie</u>	 (General) – Vhodné pro všechny věkové skupiny (Parental Guidance) – U dětí do 12 let doporučen doprovod dospělého (Parent supervision required for children under 12) – U dětí do 12 let povinný doprovod dospělého (Parent supervision required for children) – U mladistvých do 15 let povinný doprovod dospělého Nepřístupný do 16 let Nepřístupné do 18 let
<u>DVD/video - věkové kategorie</u>	<ul style="list-style-type: none"> • G – (General) – Vhodné pro všechny věkové skupiny • PG – (Parental Guidance) – U dětí do 12 let doporučeno sledovat spolu s dospělým • 12 – Nepřístupný do 12 let • 15 – Nepřístupný do 15 let • 18 – Nepřístupné do 18 let
<u>Způsob klasifikace</u>	Film, DVD/video – provádí úřad TV – provádí sami vysílatelé.
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano
<u>Možnost vystřihování</u>	Ano
<u>Možnost zákazu</u>	Ano, ale pouze teoretická (např. trestněprávní důvody)
<u>Financování</u>	Poplatky za klasifikaci
<u>Legislativa</u>	Zákon o cenzuře filmu (1923, poslední novela 1992), Zákon o video záznamech (1989), Zákon o rozhlasu a televizi (1988), Zákon o financování vysílání (2003), Novela vysílacího zákona (2007)
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Televize mají různá pravidla (veřejnoprávní používá piktogramy GA (General Audience) / Ch (Children) / YA (Young Adult) / PS (Parental Supervision) / MA (Mature Audience Only); soukromé většinou jen verbální

	upozornění). Časová hranice zavedena na 21:00.
<u>Specifika - film</u>	Filmy uváděné na festivalech, v archivních filmech apod. nemusí být klasifikovány
<u>Specifika – PC a video hry</u>	PEGI, IFCO kompetentní pouze k zákazu hry.

NĚMECKO

Německý model klasifikace byl vybudován krátce po konci 2. světové války. V současné době je klasifikace vykonávána několika nezávislými institucemi: Dobrovolná sebekontrola filmového průmyslu (Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft, FSK) klasifikuje filmy, DVD/video, trailery a reklamní filmy. Sebekontrola zábavního softwaru (Unterhaltungssoftware Selbstkontrolle, USK) klasifikuje na pevném nosiči vydané PC a videohry. Dobrovolná sebekontrola televize (Freiwillige Selbstkontrolle Fernsehen, FSF) klasifikuje doplňkově zatím neklasifikované produkty pro soukromé televizní vysílání. Kromě zmíněných institucí existuje v Německu několik dalších subjektů, které s klasifikací více či méně přímo souvisejí: Freiwillige Selbstkontrolle Multimedia-Diensteanbieter (kontrola internetu, FSM), Právní komise SPIO (SPIO/JK), Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien aj.

Samotnou klasifikaci provádí v případě FSK kolem 190 spolupracovníků – na průmyslu nezávislých odborníků v oblasti psychologie, práce s mládeží, mediálních věd a podobně. Jedná se o čestnou funkci.

V minulosti byla rozhodnutí FSK často hodnocena jako příliš přísná (70. léta aj.). Trend posledního desetiletí směřuje k větší liberálnosti, která je však opět některými kruhy kritizována. Také hodnocení USK podléhá kritice a jsou často označována jako příliš přísná. Hry jsou v některých případech na německý trh kvůli klasifikaci uváděny v pozměněných verzích než do zahraničí. Německo se nepřipojilo k systému PEGI. Rozšířený nešvar, který souvisí s klasifikací filmů pro televizní vysílání, jsou často velmi radikální sestřihy, které pomáhají vysílatelům uvést filmy v komerčně zajímavých časech.

Německý systém vykazuje problematické momenty například v tom, že i klasifikované filmy mohou být později na základě Zákona o ochraně mládeže zakázány (tzv. dány na index). Ani účast v systému klasifikace tedy nedává distributorům a vysílatelům právní jistotu a de facto existuje vícenásobná cenzura. Systém je velice složitý a účastní se na něm příliš mnoho subjektů. Existuje celá řada výjimek a specifických omezení (např. zvláštní ochrana tv vysílání ve dnech náboženských svátků apod.).

Pro doplnění uvedme, že v Německu již od doby Výmarské republiky existuje systém pozitivních označení filmu pro jejich uměleckou kvalitu – tzv. predikáty.

Tabulka klasifikačního systému – NĚMECKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft (FSK), Unterhaltungssoftware Selbstkontrolle (USK), ve sporných případech alternativně též Právní komise SPIO (SPIO/JK), soud nebo jiný státní orgán (Bundesprüfstelle)
<u>Film, video/DVD - věkové kategorie (FSK)</u>	 Uvolněno od 0 let Uvolněno od 6 let Uvolněno od 12 let Uvolněno od 16 let Uvolněno od 18 let
<u>Televize - kategorie</u>	Piktogramy se nepoužívají, rozhodující jsou vysílací časy

<u>Software - věkové kategorie (USK)</u>	 <p>Uvolněno bez věkového onemocnění</p> <p>Uvolněno od 6 let</p> <p>Uvolněno od 12 let</p> <p>Uvolněno od 16 let</p> <p>Neuvolněno pro mladistvé (od 18 let)</p>
<u>SPIO/JK – označení (ukázka)</u>	
<u>Označení soudního rozhodnutí (ukázka)</u>	
<u>Způsob klasifikace</u>	Provádějí vybraní klasifikátoři FSK a USK. Po 10 letech je možné provést re-klasifikaci.
<u>Povinnost klasifikace</u>	FSK – ne, pouze skrze členství ve svazech av průmyslu, ale neoznačené DVD prodávány jako s nejvyšší klasifikací, kina neoznačené filmy prakticky neuvádějí, USK – ne, ale s neoznačenými hrami zacházeno jako s hrami s nejvyšší klasifikací
<u>Možnost vystřihování</u>	Ano, na základě rozhodnutí distributora/vysílatele.
<u>Možnost zákazu</u>	Ano, např. pornografie v TV, nebo mimo klasifikačním systém státním orgánem (Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Schriften, Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien)
<u>Financování</u>	Poplatky za jednotlivé klasifikace (nezávislost na zakladatelských svazech i státním rozpočtu)
<u>Legislativa</u>	Zákon o ochraně mládeže (Jugendschutzgesetz), Státní smlouva o ochraně mládeže vůči médiím (Jugendmedienschutz-Staatsvertrag) aj.
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časové hranice („12“ po 20:00, „16“ po 22:00, „18“ po 23:00), placené kanály částečně jiná pravidla, ale obecně se také pořizují pravidlům klasifikace.
<u>Specifika - film</u>	Filmy uvolněny od 12 let jsou přístupné dětem od 6 let v doprovodu dospělého.
<u>Specifika – PC a video hry</u>	Výukové a informativní programy, výukové, informativní a výchovné hry jsou od povinnosti klasifikace osvobozeny.

NIZOZEMSKO

Nizozemský model je výchozím modelem pro uvažovaný v České republice v budoucnu zaváděný jednotný systém klasifikace audiovizuálních produktů. Jeho zevrubný popis bude součástí závěrečné zprávy projektu, proto se mu na tomto místě budeme věnovat jen v základních konturách.

Model je považován za nejpropracovanější v Evropě. Patří určitě mezi nejúspěšnější a nejmodernější evropské klasifikační systémy. „Revolučnost“ řešení spočívá ve dvou momentech:

(1) Systém je založen na on-line dotazníku, vyplňovaném každým jednotlivým distributorem audiovizuálního produktu. Odpadá tak zdouhavá a drahá praxe uvedení filmu před komisí pro klasifikaci. Systém je výrazně levnější (přímé náklady de facto mizí), rychlejší, ale také transparentnější. Podmínkou dobrého fungování je propracovaný systém monitoringu stížnosti a flexibilita systému (možnost variace dotazníku).

(2) Klasifikátory nejsou jen věkové, ale dělí se na věkové a obsahové (nejvyšší dosažená věková klasifikace z jednotlivých sledovaných obsahů je celkovou věkovou klasifikací produktu). Konzument (rodič, vychovatel, dítě aj.) je tak přesněji informován o důvodech té které klasifikace.

Tabulka klasifikačního systému – NIZOZEMSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	NICAM (Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media), nepřímý dohled Rady pro média.
<u>Věkové kategorie⁶</u>	 pro všechny věkové skupiny pozor u dětí do 6 let pozor u dětí do 12 let pozor u dětí do 16 let
<u>Obsahové kategorie</u>	 násilí strach sex diskriminace zneužívání drog či alkoholu vulgární vyjadřování
<u>Způsob klasifikace</u>	Distributor/vysílatel vyplňuje on-line dotazník
<u>Povinnost klasifikace</u>	Nepřímo „vynucena“ pouze u televizí
<u>Možnost vystříhování</u>	Ne
<u>Možnost úplného zákazu</u>	Mimo klasifikační systém, v kompetenci Rady pro média (např. u pořadu hrubě narušujícího práva menšin)
<u>Financování</u>	Zádné přímé náklady. Jen provoz NICAMu (50 % vláda, 50 % jednotliví členové) a vnitřní náklady distribučních, televizních aj. společností na zaměstnance, kteří provádějí klasifikaci

⁶ V druhé polovině roku 2008 je postupně zaváděna ještě věková kategorie „pozor u dětí do 9 let“.

<u>Legislativa</u>	Zákon o médiích, Trestní zákon, Nařízení Ministerstva spravedlnosti aj.
<u>Specifika - TV vysílání</u>	časové hranice 20:00 („12“) a 22:00 („16“), přísnější kontrola tzv., odpoledního času. Živé a položivé vysílání se neklasifikuje. Speciální pravidla pro hudební videoklipy. Klasifikují se i upoutávky. V případě seriálů jen vybrané díly. Piktogramy se ve vysílání objevují jen několik sekund a to ve zkrácené podobě (2-4 piktogramy).
<u>Specifika – PC a videohry</u>	PEGI (NICAM je administrátorem systému PEGI)
<u>Specifika – DVD/video</u>	V případě DVD není nutné vkládat piktogram do obrazu díla, ale stačí uvedení v tzv. leaderu, který dílu předchází. Záznamy koncertů a sportovních akcí není nutné klasifikovat.
<u>Specifika – nová média</u>	Klasifikace se provádí také u av služeb mobilních operátorů a u původně lineárního tv vysílání šířeného internetem.

RAKOUSKO

Filmy uváděné do kin jsou v Rakousku klasifikovány Komisí pro mládež a média při Spolkovém ministerstvu vzdělání, umění a kultury (Jugendmedienkommission des Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, BMUKK). Jednotlivé spolkové země mohou doporučení komise přijmout, ale také je mohou pozměnit. Komise BMUKK příležitostně na přání distributorů a vysílatelů klasifikuje také vybrané produkty pro televizi a DVD. BMUKK také provádí osvětu mezi mládeží na poli zvyšování mediální gramotnosti a kontaktu s novými médii.

Televizní vysílání je hodnoceno podobně jako v České republice za základě obecných ustanovení zákonů pro veřejnoprávní a soukromé televizní vysílání. Kontrolovány (případně postihovány) jsou především vysílací časy pořadů (respektive jejich nedodržení), jednotný systém není zaveden. Veřejnoprávní televize je dozorována Spolkovým senátem pro komunikaci (Bundes-kommunikationssenat, BKS), privátní vysílatelé pak podle zákona o soukromých vysílatelích založenou společností Rundfunk und Telekom Regulierungs-GmbH (RTR, sekce KommAustria). Rakouský systém je částečně napojen na systém německý, což se projevuje především v častém přebírání klasifikací německé FSK pro DVD a video. Klasifikace filmů určených do kin je obecně hodnocena jako mírnější, než v Německu. Také ve videodistribuci, která nemá vlastní právní úpravu, můžeme objevit filmy, které jsou v Německu zakázané.

Tabulka klasifikačního systému – RAKOUSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Jugendmedienkommission des Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, Bundeskommunikationssenat, KommAustria
<u>Film (TV, DVD) - věkové kategorie (BMUKK)</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvolněno pro všechny věkové skupiny • Uvolněno od 6 let • Uvolněno od 10 let • Uvolněno od 12 let • Uvolněno od 14 let • Uvolněno od 16 let <p><u>Pozn.:</u> U DVD/video často přebírány německé klasifikace FSK.</p>
<u>Film (TV, DVD) – pozitivní věkové kategorie</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Velmi doporučitelný • Doporučitelný • Přijatelný
<u>Televize - kategorie</u>	Žádný jednotný systém
<u>Způsob klasifikace</u>	Klasifikaci provádí ministerská komise, časové hranice event. určují sami vysílatelé
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano
<u>Možnost vystřihování</u>	V závislosti na jednotlivých zemských úpravách
<u>Možnost zákazu</u>	V závislosti na jednotlivých zemských úpravách
<u>Financování</u>	Poplatky za klasifikaci
<u>Legislativa</u>	9 zákonů o ochraně mládeže na zemské úrovni, Zákon o vysílání (ORF-G) č. 379/1984, Zákon o soukromých vysílatelích (PrTV-G) č. 84/2001, Úmluva o právech dítěte
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časové hranice (20:15, 22:00) Různé značky pro pořady nevhodné pro děti a mládež v jednotlivých televizích, (ORF: „X“ = nevhodné pro děti, „O“ = pouze pro dospělé;

	ATV: „!“ + zvukový signál, apod.)
<u>Specifika - software</u>	PEGI i německý systém.

ŠVÉDSKO

Jeden z nejstarších evropských klasifikačních systémů byl založen již v roce 1911. V současnosti všechny filmy a DVD/video programy ve Švédsku před jejich uvedením na veřejnosti (včetně televizního vysílání) posuzuje Švédská národní rada filmových cenzorů (Statens biografbyrå, SBB). Subjekty podnikající v oblasti DVD/video (včetně prodeje a pronájmu) jsou povinny se registrovat u SBB. Pokud tak neučiní, popouštějí se trestného činu. Případné trestněprávní řízení (v praxi velmi zřídka) je v kompetenci Úřadu předsedy nejvyššího soudu. Odvolání proti rozhodnutí SBB je možné u Stockholmského správního odvolacího dvora.

Televizní vysílatelé jsou regulováni Švédskou komisí pro vysílání (Granskningsnämnden för radio och TV, SBC). Přesná pravidla ochrany dětí a mládeže jsou určována na v licenčních smlouvách s jednotlivými vysílateli samostatně (v případě veřejnoprávní televize je uzavírána charta mezi státem a televizí). Na základě těchto smluv jsou pak vymáhána dodržování pravidel včetně ochrany dětí a mládeže.

Zvláštností švédského systému je, že národní legislativa i klasifikační praxe pohlíží striktně především na obsah násilí, naopak sexuální kontext, nahota a vulgární mluva jsou hodnoceny relativně velmi liberálně.

Aktuálním problémem švédského mediálního trhu je roznáhající se síť pololegálních, tzv. uzavřených distribučních okruhů, které umožňují zveřejňovat také zakázané filmy.

Tabulka klasifikačního systému – ŠVÉDSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Statens biografbyrå, Granskningsnämnden för radio och TV aj.
<u>Film, video/DVD - věkové kategorie</u>	<ul style="list-style-type: none">• Btl (Barntillåten) Vhodné pro všechny věkové skupiny• 7 År Nevhodné do 7 let, u mladších dětí doporučena přítomnost dospělého (může obsahovat scény s drogami)• 11 År Nevhodné do 11 let, u mladších dětí doporučena přítomnost dospělého (může obsahovat scény s drogami a jemné zobrazení sexuálních aktivit)• 15 År Nepřístupné do 15 let může obsahovat scény s tvrdými drogami, zobrazení sexu. Tato kategorie se týká také pornografie, která má však speciální distribuční okruh.• Förbjuden Zakázané pro veřejnou projekci (intrusivní násilí, sexuální násilí). Tento typ produktů někdy uváděn v uzavřeném okruhu. <p>Neoficiální označení pro pornografické produkty (TV, půjčovny, kina pro dospělé):</p> <ul style="list-style-type: none">• Barnförbjuden Zakázané pro mladistvé• 18 År Přístupné od 18 let• Vuxenfilm Film pro dospělé
<u>Piktogramy- televize</u>	Nepoužívají se
<u>Způsob klasifikace</u>	Provádí komise (film, DVD/video) a sami vysílatelé
<u>Povinnost klasifikace</u>	Veřejné šíření – ano Neveřejné šíření – ne, ale vystavuje se možnosti trestně-

	právního stíhání v případě žaloby
<u>Možnost vystřihování</u>	Ano
<u>Možnost zákazu</u>	Ano
<u>Financování</u>	Poplatky za klasifikaci (licenční karta a poplatky)
<u>Legislativa</u>	Výnos o filmu č. 1990:886, Zákon a rozhlas a televizi č. 1996:844, Zákon o veřejném kabelové vysílání č. 1991:2007, Zákon o násilí na videu, Trestní zákon, Sbírka nařízení: Klasifikace a kontrola filmů a videoprogramů (1990); O zločinech proti veřejnému pořádku
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časová hranice (21:00). Každá televize vlastní pravidla
<u>Specifika - film</u>	Není nutné klasifikovat filmy uváděné na festivalech
<u>Specifika – DVD/video</u>	Šíření nevhodných produktů dětem mladším 14 let trestný čin
<u>Specifika – PC a video hry</u>	PEGI

VELKÁ BRITÁNIE

Britský systém klasifikace audiovizuálních produktů je jedním z nejstarších v Evropě (1912) a také modelem asi vůbec nejznámějším. Film, DVD/video a částečně videohry klasifikuje Britská rada pro filmovou klasifikaci (British Board of Film Classification, BBFC). Kontrola dodržování stanovených klasifikací je prováděna místní samosprávou. BBFC spolu s dalšími subjekty (British Telecommunications ISP, Internet Watch Foundation) také částečně dozoruje dodržování základních pravidel na internetu (zákaz tvrdé pornografie apod.). Proti rozhodnutí BBFC se mohou filmoví distributoři odvolat k místní samosprávě, DVD/video distributoři ke Komisi pro stížnosti v oblasti videa (Video Appeals Committee, V.A.C.).

Regulátorem televizního a rozhlasového vysílání ve Velké Británii je od roku 2003 (po zrušení Nezávislé televizní komise) Úřad pro komunikace (Office of Communications, Ofcom). Ofcom nezavedl jednotná a striktní pravidla, upřednostňuje bilaterální dohody s jednotlivými televizními kanály. Neexistuje tedy jednotný systém upozornění na dětem škodlivý pořad či jednotná časová hranice pro uvádění filmů podle určité věkové skupiny.

Zajímavou úlohu v oblasti ochrany dětí a mládeže hraje nezávislá organizace Mediawatch-UK. Jde o konzervativní zájmovou skupinu, upozorňující na škodlivý obsah médií (násilí, vulgární mluva, homosexualita, rouhání) a předkládající podněty tomto smyslu vládě a příslušným orgánům. V minulosti několikrát ovlivnila směřování regulace médií ve Velké Británii.

Tabulka klasifikačního systému – VELKÁ BRITÁNIE

Orgán klasifikace	British Board of Film Classification (BBFC), Ofcom
<u>Film, DVD/video (hry) - věkové kategorie</u>	 Vhodné pro všechny, zvláště určeno pro děti do 7 let Povoleno pro všechny věkové skupiny "Doprovod rodiče", určeno pro všechny, ale některé scény nevhodné pro děti do 13 let Vhodné od 12 let. Dětem do 12 let přístupné pouze v doprovodu dospělého. Přístupné od 12 let Přístupné od 15 let Přístupné od 18 let Přístupné od 18 let. Uváděné pouze ve speciálních kinech a prodáváno pouze v sex-

	<p>E shopech (explicitní sexualita či pornografie) Výjimka, nepodléhající klasifikaci (výukové non-fiction produkty distribuované na videu/DVD – fitness, sport, vaření, náboženské apod.), nejedná se o oficiální označení BBFC</p> <p>R Zakázaný film</p>
<u>Televize - kategorie</u>	Nejednotné časové hranice (21:00, někdy 20:00), různé způsoby upozornění (verbální upozornění, písemná poznámka pod obrazem, vlastní škála 3 typů pořadů (Universal rating / Guidance rating / Caution rating), varování po vzoru BBFC apod.)
<u>Způsob klasifikace</u>	Film, DVD/video – klasifikuje komise, TV – klasifikuje televize, dohlíží úřad
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano, nepřímo (nemožnost prodeje a vstupu do většiny kin)
<u>Možnost vystřihování</u>	Ano, formou doporučení BBFC
<u>Možnost zákazu</u>	Ano
<u>Financování</u>	Poplatky za klasifikaci formou paušálů, kompenzačních sazeb apod.
<u>Legislativa</u>	Zákon o komunikacích (Communication Act) z roku 2003, Zákon o video záznamech (Video Recordings Act) z roku 1984, poslední úprava klasifikace BBFC v roce 2002
<u>Specifika – DVD/video</u>	Film klasifikovaný již pro kina může získat pro DVD/video jinou klasifikaci. Klasifikace se povinně provádí již od roku 1984
<u>Specifika - software</u>	PEGI, někdy i BBFC

„Nové“ země Evropské unie

MAĎARSKO

Maďarský systém klasifikace televizního vysílání je srovnatelný s tradičnějšími západoevropskými systémy.

Národní rada pro rozhlas a televizi (Országos Rádió és Televízió Testüle, ORTT) dohlíží mj. nad plněním pravidel klasifikace televizních pořadů. Označení klasifikace se uvádí pomocí obrazových symbolů po dobu tří sekund na minimálně 50 % velikosti obrazovky a zároveň zvukovým sdělením v maďarštině, během vysílání pořad po celou dobu s výjimkou kategorie I provázejí jednotlivé ikony.⁷

Maďarská vysílací rada v poslední době řeší akutní problém související s nevyhovujícím systémem klasifikace v České republice. Kvůli nízkým poplatkům stále více nadnárodních evropských vysílatelů volí Českou republiku jako místo pro získání licence pro satelitní televizní vysílání. Uvedené stanice, i když vysílají do Maďarska v maďarštině, nepodléhají pravomocem ORTT, ale české Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, což velmi komplikuje jednání ORTT i RRTV v případě stížností.⁸

Hlavním subjektem pro klasifikaci filmů uváděných do kin a na DVD/video je Národní filmový úřad (Filmiroda Igazgatóság), jehož součástí je také Komise pro klasifikaci a Komise pro filmovou profesionalitu. Legislativa v roce 2002 sladila klasifikaci filmů s klasifikací televizní s tím rozdílem, že v případě filmů provádí hodnocení Komise pro klasifikaci. Komise pro filmovou profesionalitu hodnotí filmy naopak kladně a uděluje jim označení za profesionální kvalitu.

Tabulka klasifikačního systému – MAĎARSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Filmiroda Igazgatóság, Országos Rádió és Televízió Testüle
<u>Film, DVD/video – věkové kategorie</u>	I. Pořady schválené pro všechny věkové kategorie II. Pro děti do 12 let vhodné pod dohledem dospělé osoby III. Nevhodné pro osoby mladší 16 let IV. Nevhodné pro osoby mladší 18 let V. Pornografie či extrémní násilí, pouze zvláštní distribuční okruh, produkt nemůže získat žádný typ přímé či nepřímé státní subvence
<u>TV - Věkové kategorie</u>	Kategorie I: Pořady schválené pro všechny věkové kategorie Kategorie II: Pro děti do 12 let vhodné pod dohledem dospělé osoby Kategorie III: Nevhodné pro osoby mladší 16 let Kategorie IV: Nevhodné pro osoby mladší 18 let

⁷ Za poskytnutí podkladů k maďarskému systému v českém jazyce děkujeme Radě pro rozhlasové a televizní vysílání a Úřadu Rady, jmenovitě Ing. Jiřímu Šenkýřovi a Ing. Lastě Roškotové.

⁸ Dopis Ing. Vlasty Roškotové (Úřad RRTV), AV klasifikace v Maďarsku je uveden jako Příloha č. 2 této studie.

	Kategorie V: Pořady nevhodné k televiznímu vysílání
<u>Způsob klasifikace</u>	Komise pro klasifikaci, vysílatelé na základě pravidel stanovených ORTT.
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano
<u>Možnost zákazu</u>	Ano – kategorie V (pornografie všeho druhu, extrémní zobrazení násilí apod. v televizi)
<u>Legislativa</u>	Zákon I z roku 1996 o rozhlasovém a televizním vysílání (mediální zákon), Zákon XX z roku 2002, Oznámení o rozhodnutí Rady 1494/2002 (ze dne 17. října), Zákon o filmu (2002, 2004)
<u>Specifika - film</u>	Nepočítá se se skritním zamezením vstupu mladistvých do kina
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časové hranice (kat.II nelze uvádět mezi dětskými pořady, kat. III 21:00-5:00, kat. IV 22:00-5:00). Zpravodajství a sportovní přenosy se musí dle svého obsahu přizpůsobit časovým pásmům
<u>Specifika – PC a videohry</u>	PEGI
<u>Další specifika</u>	Klasifikační systém se vztahuje také na rozhlasové vysílání (svébytná pravidla).

POLSKO

Klasifikace audiovizuálních produktů v Polsku, podobně jako v České republice, není v současné době prováděna žádným úřadem či komisí, ale samotnými distributory, vysílateli a dalšími poskytovateli audiovizuálních produktů. Kina většinou dodržují doporučení distributorů.

Nařízení KRRiT z roku 2002 dává vysílatelům povinnost opatřit pořady grafickými symboly, které klasifikují film podle míry možného ohrožení vývoje dědí a mladistvých. Pravidla klasifikace byla vypracována Asociací polských televizních vysílatelů (dohoda „Friendly Media“) z návrhů KRRiT a podle zahraničních (angloamerických) vzorů. Dozorčím orgánem pro televizní vysílání je Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, KRRiT), která je oprávněna udílet pokuty za nedodržení pravidel klasifikace.

Polský systém je v praxi většinou hodnocen jako nevyhovující. Kritizována je nedostatečná definice pravidel pro některé sektory audiovizuálního průmyslu i skutečnost, že ten samý film může mít v různých médiích různou klasifikaci. V roce 2006 vznikl projekt navrhující koncepci jednotné klasifikace v Polsku, částečně inspirovaný systémem Kijkwijzer (Polski system klasyfikacji przekazów medialnych). V současné době tento návrh v přepracované podobě prochází legislativním procesem.

Tabulka klasifikačního systému – POLSKO

<u>Orgán klasifikace</u>	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
<u>Film - věkové kategorie</u>	<p>BO (Bez ograniczeń) – Bez omezení</p> <p>12 – Vhodné od 12 let</p> <p>15 – Vhodné od 15 let</p> <p>18 – Nepřístupné do 18 let</p> <p>21 – Nepřístupné do 21 let (obsahuje názorné a neodůvodněné násilí apod.)</p> <p>Další neoficiální kategorie používaná některými kiny: 6 - Vhodné od 6 let (Případně 7, 8, 9 nebo 10)</p>
<u>TV - věkové kategorie</u>	<p> Vhodné pro všechny</p> <p> 7 Od 7 let</p> <p> 12 Od 12 let</p> <p> 16 Od 16 let</p> <p> Do 18 let nepřístupné</p>
<u>Způsob klasifikace</u>	Samotnými distributory či vysílateli
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano, jen u televize a filmů
<u>Možnost vystřihování</u>	Záleží na distributorovi či vysílateli
<u>Možnost zákazu</u>	Jen trestněprávní
<u>Legislativa</u>	Zákon o vysílání (1992), Nařízení KRRiT z roku 2001 (časové hranice), Nařízení KRRiT z roku 2002 (piktogramy).
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časové hranice (18 let - 23:00-6:00, 16 let 20:00-6:00)

<u>Specifika - film</u>	Tak jako v ČR žádný přímý dozorčí orgán
<u>Specifika – DVD/video</u>	Chybí pevně nastavená pravidla, částečně přebírání zahraničních instrukcí na obalech, někdy vlastní intuitivní systémy jednotlivých distributorů
<u>Specifika – PC a video hry</u>	PEGI

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Slovenská republika zavedla nový tzv. jednotný systém klasifikace audiovizuálních produktů audiovizuálním zákonem, který vstoupil v platnost začátkem roku 2008. Na rozdíl od dřívější legislativy zákon zahrnul veškerá audiovizuální díla (včetně veřejných projekcí), ale také díla multimediální (PC a video hry) a zvukové záznamy uměleckých výkonů (vybrané rozhlasové pořady, hudební nahrávky apod.). Zákon se sice nevztahuje na díla určená výhradně k televiznímu či rozhlasovému vysílání, jednotný systém označování byl však implementován do nařízení Rady pro vysílání a transmisi.

Audiovizuální zákon rozlišuje mezi negativně vymezenými klasifikátory, které označují produkty nevhodná pro určitou věkovou hranici, a pozitivně vymezenými klasifikátory, které označují audiovizuální produkty určené pro děti, výchovně-vzdělávacího charakteru či neurčené pro mladistvé ale tuto skupinu neohrožující („U“). Vyhláška k audiovizuálnímu zákonu taxativně vymezuje typy obsahů, které mají být klasifikovány jako nevhodné pro konkrétní věkovou skupinu.

Zvláštností slovenského systému je skutečnost, že televizního vysílání nevyužívá časovou hranici v prime-timu (např. 20:00), pouze přesně definuje, jaký typ pořadu nesmí být bezprostředně vysílán po/před dětským programem. V praxi to znamená, že pořady klasifikované od 15 let jsou běžně vysílány již v odpoledních hodinách.

Tabulka klasifikačního systému – SLOVENSKO

<u>Orgán dohledu klasifikace</u>	Ministerstvo kultury, Slovenská obchodní inspekce, Rada pro vysílání a transmisi
<u>„Negativní“ věkové kategorie</u>	 Nevhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 7 let Nevhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 12 let Nevhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 15 let Nevhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 18 let
<u>„Pozitivní“ věkové kategorie</u>	 Vhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 12 let Vhodné pro všechny věkové skupiny mladistvých Výchovně-vzdělávací, vhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 7 let Výchovně-vzdělávací, vhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 7 let Výchovně-vzdělávací, vhodné pro věkovou skupinu mladistvých od 12 let Výchovně-vzdělávací, vhodné pro věkovou skupinu mladistvých do 15 let
<u>Způsob klasifikace</u>	Klasifikují výrobci slovenských audiovizuálních děl a

	distributoři zahraničních produktů.
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ano
<u>Legislativa</u>	Zákon č. 343/2007 Z. z. o podmínkách evidence, veřejného šíření a uchování audiovizuálních děl, multimediálních děl a zvukových záznamů uměleckých výkonů a o změně a doplnění některých zákonů (audiovizuální zákon), Vyhláška MK SR č. 589/2007 o jednotném systému klasifikace. Zákon 308/200 Z. z. o vysílání a transmisi
<u>Specifika - TV vysílání</u>	Časová hranice 22:00-6:00 pro pořady nevhodné do 18 let. V přípravě zpravodajství a publicistiky povinnost případného slovního upozornění před nevhodnými záběry. Upoutávky stejná klasifikace jako program, který prezentují. U seriálů povinně klasifikace každého dílu zvlášť.
<u>Specifika – PC a videohry</u>	PEGI
<u>Další specifika</u>	Povinnost klasifikace se vztahuje také na rozhlasové pořady aj. zvukové záznamy vč. textu písně apod. (slovní upozornění, jiná pravidla než u av děl) a na multimediální díla (hry aj.).

Závěr

Evropské země nabízejí širokou šíři modelů klasifikací audiovizuálních produktů podle věkových hranic. I přesto můžeme i po zběžném posouzení snadno vyvodit několik základních principů na nichž jsou založeny.

Pracovně rozdělme systémy například na tyto čtyři skupiny:

(1) Nejčastěji se setkáme s modely více či méně úspěšně kombinující regulační systém (film, DVD aj.) se systémem sebe-/ko-regulačním (televizní vysílání aj.). Tyto struktury většinou ani nemají ambici vytvářet tzv. „jednotný klasifikační systém“. Naopak, často používají různých klasifikátorů v různých typech médií (např. piktogramy u filmů, časové hranice v televizním vysílání). Audiovizuální produkty tedy bývají hodnoceny různými subjekty podle různých pravidel. Systém může fungovat relativně uspokojivě, má však jasná slabá místa („nespravedlnost“ systému, několikerá klasifikace stejného produktu v různých typech šíření, příliš široká a finančně náročná institucionální základna, problém s klasifikací nových médií apod.). Příkladem zemí s takovým systémem může být Dánsko, Irsko, Rakousko, Švédsko, Velká Británie a částečně Finsko či Německo.

(2) Organizačně celistvějším případem jsou systémy, které tak jako první skupina kombinují regulaci a sebe-/ko-regulaci, zároveň se však snaží rozdíly plynoucí z disproporcí mezi klasifikací filmů, televize a dalších médií překlenout využitím stejných pravidel pro více/všechny typy hodnocených médií. Byť s vědomím, že klasifikaci v různých médiích provádí různé subjekty. Typickým příkladem tohoto relativně nového trendu jsou Maďarsko, Slovensko a do značné míry i Francie.

(3) V Evropě stále existují systémy, které jsou považovány za nevyhovující mj. z důvodů, že jejich legislativa není v oblasti klasifikace celistvá. Kromě zmíněné disproporce výše uvedených skupin vznikají také nerovnosti co do právní postžitelnosti a vůbec co do zajištění kontroly, evidence apod. Typickým příkladem může být Polsko, ale také Česká republika. Obě země jsou si problému vědomy a chystají změny směrem k zavedení jednotných pravidel.

(4) Zcela přelomový a unikátní model, který zavedlo Nizozemsko, můžeme označit za vývojově nejmodernější variantu. Komisioní filmová i do značné míry subjektivní televizní klasifikace byla nahrazena sebe-/ko-regulačně spravovaným posouzením prostřednictvím on-line dotazníku, který pomůže audiovizuální produkt přesně vyhodnotit. Systém je skutečně „jednotný“, univerzálně přenositelný na většinu existujících audiovizuálních médií (výzkum v oblasti internetu se právě provádí). Jeden produkt je hodnocen skutečně pouze jednou. Další výhodou je praktičnost, decentralizovanost, finanční úspornost, transparentnost či rychlost systému a jeho snadná přenositelnost do jiných sociokulturních prostorů. Není divu, že velmi úspěšný princip byl již převzat dalšími zeměmi – Islandem či Tureckem – ale také celoevropským systémem kontroly počítačových, video a on-line her PEGI.

Obecné trendy vývoje klasifikačních systémů lze vymezit takto:

- Změna systému klasifikace směrem k celistvosti. Tradiční způsoby klasifikace metodou, při níž každý hodnocený produkt musela shlédnout odborná komise, jež posléze musela najít jednotné stanovisko, je velmi zatěžující a uplatnitelný pouze v případě těch nejtradičnějších způsobů šíření audiovizuálu – na filmu, případně na pevných nosičích – v řádově stovkách případů ročně. V žádném ze sledovaných případů nebyl tento způsob uplatněn na výhradně televizní

produkty, natož na produkty šířené tzv. novými médii. Z pohledu celého mediálního trhu staré komisi systémy tvoří anachronismus. Aktuální jsou tzv. „jednotné systémy klasifikace“, které zohledňují širokou škálu médií a umožňují tím efektivnější využití systému (klasifikace jednoho produktu jedenkrát).

- Příklon od regulačního modelu k modelu sebe- či ko-regulačnímu. Stát se vzdává úlohy přímého „cenzora“, aby zaujal funkci garanta a dohlázeatele na kvality systému. Aktivní role se dostává do rukou audiovizuálního průmyslu. Tato varianta se ukazuje být dostatečně efektivní a většinou mnohem levnější. Nutnou podmínkou funkčnosti takového modelu jsou přesná pravidla klasifikace. V opačném případě dochází ke sporům mezi industií a dozorčím orgánem.
- Obecná tendence k liberálnosti. Moderní psychologické a sociologické studie odhalují problematiku možné škodlivosti médií v celé její šíři, zohledňují individualitu dítěte a mladého člověka v závislosti na jeho sociokulturním zázemí a také skutečnost, že většina dnešní populace, žijící v tzv. informační společnosti, projevuje vyšší míru mediální gramotnosti i schopnosti přirozené psychické obrany proti rušivým vlivům médií. Většinou již od 60. let 20. století je ve výsledcích klasifikačních komisí jednotlivých zemí zřetelný postupný odklon od moralismů a přísných restrikcí směrem k větší volnosti podmíněné často vyšší mírou informovanosti diváka. V úvahu jsou brány také další aspekty díla – jeho umělecká úroveň, celková možnost vnímání malý dítětem či humorný podtext.
- Využití nových médií a decentralizace. Ukazuje se, že k vytvoření nových systémů kontroly médií je velmi účinné využít nejnovější formy médií samotných. Bezpečnost internetu je v dnešní době neefektivněji propagována na internetu samotném. Stejně tak webová aplikace online dotazníku, která může být spuštěna v kterékoli kanceláři, velmi dobře reflektuje skutečnost, že díky novým médiím rapidně přibývá počet audiovizuálních produktů jako takových i počet jejich subjektů, které je šíří.

**Příloha č. 1: PEGI (Pan European Games Information).
Celoevropský systém klasifikace her.**

Celoevropský systém klasifikace her byl spuštěn na jaře roku 2003. V řadě případů více méně vytlačil dříve využívané národní i nadnárodní systémy (ESPLA). Stal se úspěšným příkladem mezinárodním modelu klasifikace a v současné době je akceptován ve většině zemí Evropské unie. Systém je podporován hlavními výrobci herních zařízení i vydavateli a tvůrci interaktivních her v Evropě (Sony, Microsoft a Nintendo aj.).

Slabinou systému je skutečnost, že v různých zemích je přijímán v různé míře závaznosti. Srovnání také prokázala že jazykové verze různých her jsou v jednotlivých zemích hodnoceny rozdílně. Některé velké národní systémy – například německý – systém nepřijaly.

Tabulka klasifikačního systému – PEGI

<u>Vlastník systému</u>	ISFE (Evropská federace interaktivního software, Belgie)
<u>Administrátor systému</u>	NICAM (Nizozemský institut pro klasifikaci audiovizuálních médií) ve spolupráci v VSC (Rada pro video standardy)
<u>Věkové kategorie</u>	 Vhodná pro všechny věkové skupiny Nevhodná do 7 let Nevhodná do 12 let Nevhodná do 16 let Nevhodná do 18 let
<u>Obsahová kategorie</u>	 Vulgární mluva Diskriminace Drogy Strach Gamblerství Sex Násilí PEGI Online (hra může být hrána online)
<u>Způsob klasifikace</u>	Hry klasifikují sami výrobci či distributoři
<u>Povinnost klasifikace</u>	Ne, v závislosti na národní legislativě
<u>Způsob financování</u>	Členské příspěvky, zdroje EU
<u>Země, které na systému participují</u>	Rakousko, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Slovensko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie
<u>Země EU, které na systému neparticipují</u>	Kypr, Německo, Litva, Lucembursko, Malta, Rumunsko, Slovinsko

Příloha č. 2 – Dopis RRTV

Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání
Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání
Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání Úřad Rady pro rozhlasové a televizní vysílání
Pražská 2, Skřetova 44/6, Praha 2, 120 00 Skřetova 44/6, Praha 2, 120 00 Skřetova 44/6, Praha 2, 120 00 Skřetova 44/6, Praha 2, 120 00
+420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830 +420 274 813 830
info@rtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz info@rrtv.cz
v.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz http://www.rtv.cz

E-mail: roskotova.v@rrtv.cz

**Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd
Centrum mediálních studií
Smetanovo nábřeží 6/991
110 01 Praha 1**

**Koordinátorka projektu
Mgr. et MgA. Tereza Dvořáková
koordinator@avklasifikace.cz**

V Praze dne: 17. prosince 2008

Věc: AV klasifikace v Maďarsku

Vážená paní Dvořáková,

Zástupci Rady pro rozhlasové a TV vysílání navštívili v minulém týdnu partnerský regulační orgán ORTT (=Národní komise pro rozhlas a televizi) v Budapešti. Během jednání vyšly najevo skutečnosti, které se týkají AV klasifikace pořadů a podle našeho názoru by mohly být zajímavé pro Váš projekt. Dovolte, abychom se s Vámi o tyto poznatky podělili.

- 1) ČR má zřejmě nejnižší licenční poplatky a početně jeden z nejmenších regulačních úřadů v Evropě. Jsou to nejspíše právě tato fakta, která způsobují, že provozovatelé satelitního vysílání licencují u nás programy určené k vysílání do jiných zemí (například HBO nebo Jetix).
- 2) Uvedené programy, i když vysílají maďarsky pro Maďarsko, jsou v jurisdikci České republiky. Přestože v Maďarsku je ze zákona povinná klasifikace pořadů, pořady vysílané z ČR tuto klasifikaci mít nemusí, což vede ke stížnostem maďarských občanů, kteří se obracejí na ORTT. Regulační orgán stížnosti přeposílá (podle principu země původu) RRTV. Než se však stížnost dostane do ČR, uplyne zpravidla 30 dnů, po které je provozovatel povinen uchovávat záznam odvysílaného pořadu, a Rada nemůže prakticky konat (nemá záznam).
- 3) Nyní řešíme problém, kdy určité klasifikované pořady mohou být vysílány v definovaných časech, ale vzhledem k časovému posunu mezi například ČR a Rumunskem, nejsou, byť správně označené pořady, vysílány ve správnou dobu.
- 4) Maďarská AV klasifikace má přesně definovány pořady, které se nesmějí vysílat vůbec, podobně jako český vysílací Zákon 231/2001 Sb. má v § 32, písm. c) d) e) popsány pořady, za které hrozí odebrání licence. Zdá se, že systém NICAM nemá výstup, který by vedl ke kategorii „nesmí se vysílat“, protože Nizozemsko tuto problematiku zřejmě řeší jiným způsobem.

S pozdravem

Ing. Vlasta Roškotová
Úřad Rady pro rozhlasové
a televizní vysílání